

Lieta C-184/20

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2020. gada 28. aprīlis

Iesniedzējtiesa:

Vilniaus apygardos administracinis teismas (Lietuva)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2020. gada 31. marts

Prasītājs:

OT

Atbildētāja:

Vyriausioji tarnybinės etikos komisija (Amatpersonu ētikas centrālā komisija)

Pamatlietas priekšmets

Pienākums deklarēt privātās intereses, kas valsts tiesībās uzlikts personām, kas strādā valsts civildienestā. Datu par deklarācijām publiskošana Internetā. Tiesību uz privāto dzīvi iespējamais pārkāpums.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (turpmāk tekstā – “Regula”) 6. panta 1. punkta e) apakšpunkta, to lasot kopā ar 6. panta 3. punktu, un Regulas 9. panta 1. punkta, to lasot kopā ar tās 9. panta 2. punkta g) apakšpunktu, interpretācija Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 7. un 8. panta gaismā.

Prejudiciālie jautājumi

1. Vai Regulas 6. panta 1. punkta e) apakšpunktā noteiktais nosacījums par to, ka apstrāde ir vajadzīga, lai izpildītu uzdevumu, ko veic sabiedrības interesēs vai īstenojot pārzinim likumīgi piešķirtās oficiālās pilnvaras, ņemot vērā Regulas 6. panta 3. punktā noteiktās prasības, tostarp prasību, saskaņā ar kuru dalībvalsts tiesību aktiem ir jāatbilst sabiedrības interešu mērķim un jābūt samērīgiem ar izvirzīto leģitīmo mērķi, kā arī Hartas 7. un 8. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesībās nevar tikt prasīts izpaust privāto interešu deklarācijas un publicēt tās pārziņa, *Vyriausioji tarnybinės etikos komisija* (Amatpersonu ētikas centrālā komisija), tīmekļa vietnē, līdz ar to nodrošinot piekļuvi šādiem datiem visām personām, kurām ir piekļuve internetam?

2. Vai Regulas 9. panta 1. punktā noteiktais aizliegums apstrādāt īpašu kategoriju personas datus, ņemot vērā Regulas 9. panta 2. punktā noteiktos nosacījumus, tostarp tā g) apakšpunktā noteikto nosacījumu par to, ka apstrādei ir jābūt vajadzīgai būtisku sabiedrības interešu dēļ, pamatojoties uz Savienības vai dalībvalsts tiesību aktiem, kuriem ir jābūt samērīgiem izvirzītajam mērķim, ir jāievēro tiesību uz datu aizsardzību būtība un jāparedz piemēroti un konkrēti pasākumi datu subjekta pamattiesību un interešu aizsardzībai, ir jāinterpretē, ņemot arī vērā Hartas 7. un 8. pantu, tādējādi, ka valsts tiesībās nevar tikt prasīts izpaust datus par privāto interešu deklarācijām, kas var izpaust personas datus, ieskaitot datus, kas ļauj noteikt personas politiskos uzskatus, dalību arodbiedrībās, seksuālo orientāciju un citu personisko informāciju, un publicēt tos pārziņa, *Vyriausioji tarnybinės etikos komisija*, tīmekļa vietnē, nodrošinot piekļuvi šādiem datiem visām personām, kurām ir piekļuve internetam?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 7. un 8. pants; Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (OV L 119, 4.5.2016., 1. lpp.) 1., 2., 4., 26., 39., 51., 85. un 154. apsvērums, 4. panta 1. punkts, 6. panta 1. punkta c) un e) apakšpunkts, 6. panta 3. punkts un 9. panta 1. un 2. punkts.

Atbilstošās valsts tiesību normas

Lietuvas Republikas likuma “Par publisko un privāto interešu koordināciju civildienestā” (turpmāk tekstā – “Likums”) 1. pants, 2. panta 1. punkts, 3. panta 2. punkts, 4. panta 1. punkts, 5. pants, 6. panta 1. punkts, 10. panta 1. un 2. punkts un 22. punkts (redakcijā, kas bija spēkā no 2018. gada 1. janvāra līdz 2019. gada 18. decembrim).

Īss pamatlietas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 2018. gada 6. martā prasītājs cēla prasību *Vilniaus apygardos administracinis teismas* (Viļņas Administratīvā apgabaltiesa), lūdzot atzīt par nelikumīgu un atcelt *Vyriausioji tarnybinės etikos komisija* (Amatpersonu ētikas centrālā komisija) (turpmāk tekstā – “komisija”) 2018. gada 7. februāra lēmumu (turpmāk tekstā – “lēmums”), kurā tika noteikts, ka prasītājs ir pārkāpis likuma 3. panta 2. punkta un 4. panta 1. punkta noteikumus (pienākums deklarēt privātās intereses), neiesniedzot deklarāciju par privātajām interesēm likumā noteiktajā kārtībā.
- 2 Prasītājs ieņem direktora amatu publiskajā iestādē QP, publiskā organizācija, kas darbojas vides aizsardzības jomā (turpmāk tekstā – “QP”). QP piedalījās publisko iepirkumu procedūrās un saņēma līdzfinansējumu no Lietuvas Republikas budžeta, lai īstenotu dažus projektus Eiropas Savienības *LIFE+* programmas ietvaros.

Pamatlietas pušu galvenie argumenti

- 3 Prasītājs apgalvo, ka uz viņu neattiecoties likuma noteikumi par pienākumu deklarēt privātās intereses. Viņam kā QP direktoram neesot publiskās pārvaldes pilnvaru. QP dibinātāji un locekļi esot privātpersonas. QP neesot uzticētas valsts vai pašvaldības iestāžu funkcijas. Būdama nevalstiskā organizācija, tas darbojas neatkarīgi no jebkādam iestādēm.
- 4 Prasītāja ieskatā komisija esot nepamatoti pielīdzinājusi viņu personai, kas nodarbināta civildienestā un kurai ir administratīvās pilnvaras.
- 5 Prasītājs apgalvo, ka deklarācijas par privātajām interesēm saturs un tās publiskā praktiski beznosacījumu nodošana atklātībā (publiskošana komisijas tīmekļa vietnē) būtībā uzliekot deklarētājam pienākumu izpaust ne tikai savus personas datus, bet arī citu personu datus, līdz ar to pārkāpjot tiesības uz privāto dzīvi.
- 6 Atbildētāja uzskata, ka prasība ir noraidāma kā nepamatota. Tā apgalvo, ka saskaņā ar likumu (2. panta 1. punkts) par personām civildienestā uzskatot arī personas, kas atbilst šādiem nosacījumiem: 1) personas, kas nodarbinātas publiskajās iestādēs; 2) publiskajās iestādēs, kas tiek finansētas no Lietuvas valsts vai pašvaldības budžeta un fondiem; 3) personas, kurām piešķirtas administratīvās pilnvaras. Atbildētāja uzskata, ka prasītājs atbilstot visiem šiem nosacījumiem. Tā skaidro, ka administratīvās pilnvaras var būt ne tikai publiskās, ārējās (valdības pārstāvja funkcijas), bet arī iekšējās, ko piešķir personām, kas ieņem vadošus amatus uzņēmumos, iestādēs un organizācijās neatkarīgi no tā, vai šīm personām ir piešķirtas publiskās pārvaldes pilnvaras. Administratīvās pilnvaras ir saistītas ar iestādes darbību uzraudzību, padoto darba kontroli un tā organizāciju, finansiālo pārvaldību un tamlīdzīgām darbībām. Prasītājam tika piešķirtas administratīvās pilnvaras QP. Viņš ir vienīgais QP vadības orgāns; QP darbības tiek pastāvīgi finansētas no Eiropas Savienības struktūrfondiem un no Lietuvas Republikas valsts budžeta līdzekļiem; tāpēc prasītājam ir jādeklarē privātās intereses.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 7 Saskaņā ar Hartas 7. pantu ikvienai personai ir tiesības uz savas privātās un ģimenes dzīves, dzīvokļa un saziņas neaizskaramību. Saskaņā ar Hartas 8. pantu ikvienai personai ir tiesības uz savu personas datu aizsardzību. Šādi dati ir jāapstrādā godprātīgi, noteiktiem mērķiem un ar attiecīgās personas piekrišanu vai ar citu likumīgu pamatojumu, kas paredzēts tiesību aktos. Ikvienam ir pieejas tiesības datiem, kas par viņu savākti, un tiesības ieviest labojumus šajos datos.
- 8 Regulas 6. panta 1. punktā ir noteikti nosacījumi, saskaņā ar kuriem datu apstrāde ir likumīga. Šādos nosacījumos ir ietverti šādi pamatojumi: apstrāde ir vajadzīga, lai izpildītu uz pārzini attiecināmu juridisku pienākumu (c) apakšpunkts); apstrāde ir vajadzīga, lai izpildītu uzdevumu, ko veic sabiedrības interesēs vai īstenojot pārzinim likumīgi piešķirtās oficiālās pilnvaras (e) apakšpunkts).
- 9 Regulas 6. panta 3. punktā ir noteikts, ka 1. punkta c) un e) apakšpunktā minētais apstrādes pamats ir jānosaka ar: a) Savienības tiesību aktiem; vai b) dalībvalsts tiesību aktiem, kas piemērojami pārzinim. Apstrādes nolūku nosaka minētajā juridiskajā pamatā vai – attiecībā uz 1. punkta e) apakšpunktā minēto apstrādi – tas ir vajadzīgs, lai izpildītu uzdevumu, ko veic sabiedrības interesēs vai īstenojot pārzinim likumīgi piešķirtās oficiālās pilnvaras. Minētajā juridiskajā pamatā var būt ietverti konkrēti noteikumi, lai pielāgotu šīs regulas noteikumu piemērošanu, cita starpā vispārēji nosacījumi, kas reglamentē pārziņa īstenošanu apstrādes likumību; apstrādājamo datu veidi; attiecīgie datu subjekti; vienības, kurām personas dati var tikt izpausti, un mērķi, kādiem tie var tikt izpausti; apstrādes nolūka ierobežojumi; glabāšanas termiņi; un apstrādes darbības un apstrādes procedūras, tostarp pasākumi, lai nodrošinātu likumīgu un godprātīgu apstrādi, piemēram, citās konkrētās datu apstrādes situācijās, kas paredzētas IX nodaļā. Savienības vai dalībvalsts tiesību aktiem ir jāatbilst sabiedrības interešu mērķim un ir jābūt samērīgiem ar izvirzīto leģitīmo mērķi.
- 10 Regulas 9. panta 1. punktā ir noteikts, ka ir aizliegta tādu personas datu apstrāde, kas atklāj rases vai etnisko piederību, politiskos uzskatus, reliģisko vai filozofisko pārliecību vai dalību arodbiedrībās, un ģenētisko datu, biometrisko datu, lai veiktu fiziskas personas unikālu identifikāciju, veselības datu vai datu par fiziskas personas dzimumdzīvi vai seksuālo orientāciju apstrāde.
- 11 Regulas 9. panta 2. punktā ir noteikti nosacījumi, saskaņā ar kuriem 1. punkts nav jāpiemēro. Šādos nosacījumos citā starpā ir ietverts nosacījums par to, ka apstrādei ir jābūt vajadzīgai būtisku sabiedrības interešu dēļ, pamatojoties uz Savienības vai dalībvalsts tiesību aktiem, kuriem ir jābūt samērīgiem izvirzītajam mērķim, ir jāievēro tiesību uz datu aizsardzību būtība un jāparedz piemēroti un konkrēti pasākumi datu subjekta pamattiesību un interešu aizsardzībai (g) apakšpunkts).
- 12 Likumā (10. panta 1. punktā) ir noteiktas personas, kuru deklarāciju datiem ir jābūt publiskiem un publicētiem Amatpersonu ētikas centrālās komisijas tīmekļa

vietnė saskaņā ar noteiktu kārtību. Šo personu sarakstā ir iekļauti to publisko iestāžu vadītāji un vietnieki, kas tiek finansētas no Lietuvas valsts vai pašvaldības budžeta un fondiem.

- 13 Privāto interešu deklarācijas saturā (likuma 6. panta 1. punkts) principā ir iekļauti dati par tajā norādīto personu privāto dzīvi: deklarētāja un viņa laulātā, dzīvesbiedra, partnera personas dati (vārds, uzvārds, darba vieta, pienākumi), no kuriem var iegūt informāciju par dažiem personas privātās dzīves aspektiem (ģimenes stāvoklis, seksuālā orientācija un tamlīdzīgi dati), ziņas par saņemtajām dāvanām, par šo personu noslēgtajiem darījumiem, no kuras var iegūt konkrētu sīkāku informāciju par deklarētāja un viņa laulātā, dzīvesbiedra, partnera dzīvi, proti, par lietojumā esošajiem priekšmetiem, interesēm, vaļaspriekiem, dzīvesveidu, finansiālo situāciju utt., informāciju par personām, kas ar viņu cieši saistītas vai viņam zināmas, vai dati, kas var izraisīt interešu konfliktu un varētu norādīt uz personiskajām attiecībām starp deklarētāju un viņa laulāto, dzīvesbiedru vai partneri, kā arī uz personiskajām attiecībām starp personām, kuras jānorāda, un deklarētāju un viņa laulāto, dzīvesbiedru, partneri.
- 14 Personas dati, kas ietverti privāto interešu deklarācijā, ir personas privātās dzīves neatņemama sastāvdaļa, un to izpaušana var pārkāpt personas tiesības uz privāto dzīvi un var ietekmēt viņa drošību, proti, šādu datu izpaušana var apdraudēt personas dzīvību un veselību, citas viņa tiesības un brīvības, un radīt viņam citas negatīvas sekas.
- 15 Deklarētājam ir pienākums izpaust ne tikai savus personas datus, bet arī citu personu datus, zinot, ka šādi dati tiks publiskoti komisijas tīmekļa vietnē un tādējādi būs principā pieejami neierobežotam cilvēku skaitam un potenciāli tiks izmantoti dažādos nolūkos. Likumā paredzētie izņēmumi (10. panta 2. punkts) nenodrošina personas datu aizsardzību, jo tie atstāj iespēju identificēt deklarētāju un citas personas un saistīt ar tām personām publiski pieejamo informāciju, uz kuru izņēmumi neattiecas.
- 16 Būtībā likuma mērķis ir nodrošināt pārredzamības principu publisko funkciju izpildē un to lēmumu pieņemšanā, kas saistīti ar sabiedrības interešu īstenošanu (1. pants).
- 17 Eiropas Savienības Tiesa (turpmāk tekstā – “Tiesa”) ir norādījusi, ka Līguma par Eiropas Savienību 1. un 10. pantā un Līguma par Eiropas Savienības darbību 15. pantā noteiktais pārredzamības princips dod iespēju pilsoņiem vēl vairāk iesaistīties lēmumu pieņemšanā un nodrošina lielāku pārvaldes sistēmas leģitimitāti un efektivitāti demokrātiskā iekārtā, kā arī nosaka tai lielāku atbildību pret pilsoņiem (skat. Tiesas spriedumus, 2003. gada 6. marts, *Interporc/Komisija*, C-41/00 P, EU:C:2003:125, 39. punkts, un 2010. gada 29. jūnijs, *Komisija/Bavarian Lager*, C-28/08 P, EU:C:2010:378, 54. punkts). Tiesa ir arī nospriedusi, ka pamattiesību uz privātās dzīves neaizskaramību aizsardzības Savienības līmenī pamatā ir prasība, lai atkāpes no personas datu aizsardzības un tās ierobežojumi tiktu īstenoti absolūti nepieciešamā ietvaros (skat. spriedumus,

2016. gada 21. decembris, *Tele2 Sverige un Watson u.c.*, C-203/15 un C-698/15, EU:C:2016:970, 96. punkts, un 2017. gada 27. septembris, *Puškár*, C-73/16, EU:C:2017:725, 112. punkts).

- 18 Saskaņā ar Tiesas judikatūru iestādēm pirms informācijas izpaušanas par kādu fizisku personu ir jālīdzsvaro Savienības intereses nodrošināt savu darbību pārredzamību un Hartas 7. un 8. pantā atzīto tiesību aizskārums. Pārredzamības mērķim nevar tikt atzīts automātisks pārākums pār tiesībām uz personas datu aizsardzību, pat ja runa ir par būtiskām ekonomiskām interesēm (skat. spriedumu, 2010. gada 9. novembris, *Volker und Markus Schecke*, C-92/09 un C-93/09, EU:C:2010:662, 85. punkts).
- 19 Kaut arī Likumā noteiktais pienākums sniegt datus (tostarp datus par personas privāto dzīvi) ir saistīts ar apstākļiem, kas varētu ietekmēt dienesta pienākumu pildīšanas laikā pieņemamus lēmumus, tiesa ir pārliecināta, ka šādu apstākļu pastāvēšana pati par sevi nenozīmē, ka šādi dati ir dati, kas saistīti ar sabiedrības interesēm, un tie ir jāpublisko. Gluži pretēji, šādi dati var atklāt ļoti sensitīvu personisko informāciju (piemēram, informāciju par kopdzīvi bez laulības noslēgšanas, dzīvi ar tā paša dzimuma personu utt.), attiecībā uz kuru sabiedrībā principā nav vajadzības pēc tās publiskošanas un kura var radīt personai ievērojamas neērtības viņa privātajā dzīvē.
- 20 Tiesas ieskatā minēto apstākļu izpaušana internetā nav nepieciešams pasākums, kas nodrošinātu likumā noteiktā mērķa sasniegšanu, proti, pārredzamības principa īstenošanu civildienestā. Šādu datu sniegšana tikai likumā paredzētajām iestādēm (5. pants), kā arī šīm iestādēm piešķirtas kontroles funkcijas (22. pants), tostarp speciālajai iestādei – *Vyriausioji tarnybinės etikos komisija* – piešķirtās kontroles funkcijas ir pietiekami pasākumi, kas nodrošina likumā noteiktā mērķa sasniegšanu.
- 21 Tiesai ir šaubas par to, vai likumā noteiktā norma, saskaņā ar kuru datiem par privātajām deklarācijām ir jābūt publiskiem un publiskotiem, ir saderīga ar minētajiem Hartas un regulas noteikumiem, kā arī ar Tiesas judikatūru.